

SELETUSKIRI
regionaalministri määruse „Perioodi 2021–2027 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete
туруarendustoetus“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaalministri määrus „Perioodi 2021–2027 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turuarendustoetus“ kehtestatakse 1. jaanuaril 2023. aastal jõustunud kalandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *KTKS*) § 42 lõike 1 alusel.

Määruse eesmärk on sätestada „Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) erieesmärgi „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turustamise, kvaliteedi ja lisandväärtuse ning nende toodete töötlemise edendamine“ meetme „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turuarendustoetus“ eesmärkide saavutamiseks antava toetuse (edaspidi *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ja kord. Toetatakse kolme tüüpi tegevusi. Toetus võimaldab teha turu-uuringuid, et paremini mõista nii kohalikke kui välisriigis toimuvaid protsesse ja tarbijate ootusi. Toetus võimaldab osaleda kohalikel ja rahvusvahelistel teemakohastel messidel eksponeerimise või äridelegatsioonina. Toetus võimaldab läbida oma tegevuse hindamine kõrgemate kestlikkuse- või kvaliteedinõuetele vastamist tõendavate sertifikaatide ja märgiste saamiseks oma toodetele, et tulla vastu tarbijate ootustele ja püsida konkurentsivõimeline sihturgudel. Toetuse suurus on 50 või 60 protsenti abikõlblikest kuludest. Taotlemine toimub jooksvalt, kalendriaastaks ettenähtud eelarve piires.

Toetuse otsene sihtrühm on kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegelevad ettevõtjad ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootjad ehk kalapüügi ja vesiviljelusega tegelevad ettevõtjad ning nende esindusorganisatsioonid, sealhulgas tootjaorganisatsioonid (edaspidi koos *taotleja*). Kaudne sihtrühm on avalikkus, kes toetuse mõjul saab teavet kalapüügi- ja vesiviljelustoodete kohta ning saab teadlikult langetada ostuotsuse kala kasuks. Sihtrühmas on kokku ligi 142 ettevõtjat, kes on väga erinevad nii suuruse, tegevussuuna, mahu kui ekspordivõimekuse poolest. Kalapüügi või vesiviljelusega tegelevaid tunnustatud tootjaorganisatsioone on viis. Moodustatud on üks tootjaorganisatsioonide liit. Mittetulundusühinguna tegutseb kaheksa kohalikku tegevusrühma (varem nimetatud kui kohalik algatusrühm), töötlemisettevõtjaid esindav Eesti Kalaliit, kala- ja vähikasvatatajaid esindav Eesti Kala- ja Vähikasvatatajate Liit ning Eesti Vesiviljelejate Liit, rahvusvahelistes vetes tegutsevaid kalapüügiettevõtjaid esindav Eesti Kaugpüüdjate Liit ning Läänemeresel tegutsevaid kalapüügiettevõtjaid esindav Eesti Kalurite Liit. Suurema ekspordipotentsiaaliga on olnud ligi 20 ettevõtjat. Kalapüügi ja vesiviljelusega ehk tootmisega tegeleb 3334 inimest. Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisse on hõivatud 1400 inimest.

Tegevuste elluviimisel piirkondlikud piirangud puuduvad. Tegevusi viiakse ellu kogu Eesti territooriumil ning välisriikides.

Toetus on kooskõlas „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ (PõKa) kestliku kalanduse programmiga, mille eesmärgiks on võimaldada jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline kalandus- ja vesiviljelussektor, kvaliteetne toodang ning kõrge lisandväärtus ja suur ekspordipotentsiaal, mis väljendub ettevõtete müügitulus ja eksporditavate toodete koguväärtuses eurodes. Kalapüük, vesiviljelustoodete tootmine ja kalapüügi- ja

vesiviljelustoodete töötlemine ja turustamine on osa Eesti toidutootmisest. Julgeoleku seisukohast on toidutootmine strateegiline sektor.

Rakenduskava teise prioriteedi „Säästva vesiviljelustegevuse soodustamine ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ja turustamise edendamine, aidates seega parandada toiduga kindlustatust liidus“ erieesmärgi „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turustamise, kvaliteedi ja lisandväärtuse ning nende toodete töötlemise edendamine“ raames viiakse ellu Euroopa Liidu ühist kalanduspoliitikat ja keskkonna- ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärgid.

Toetuse Euroopa Liidu ühise tulemusnäitaja kohta märgib taotleja toetatavast tegevusest prognoositava ja tegelikult kasu saanud isikute arvu. Riigisiseste tulemusnäitajate kohta märgib taotleja turu-uuringu korral uuringu tulemuse mõju ettevõtja edasistele tegevustele, sertifikaadi taotlemise korral kas sertifikaat saadi või mitte, messil eksponeerimise osalemise või ärیدهlegatsioonina külastamise korral säilitatud ja loodud ärikontaktide arv. Riigisiseste seirenäitajate kohta märgib taotleja turu-uuringu korral, kas uuring sooritatakse riigi, kalapüügi- või vesiviljelustoote liigi või sellest valmistatud toote kohta.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna vee-elusressursside väärimdamise ja turustamise valdkonna nõunik Kairi Šljaiteris (tel 625 6569, kairi.sljaiteris@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunikud Marion Saarna-Kukk (tel 625 6229, marion.saarna-kukk@agri.ee) ja Karina Torop (tel 625 6520, karina.torop@agri.ee) ning eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruses kasutatakse termineid järgmises tähenduses:

- 1) VKE on mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtja komisjoni soovitus 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtete, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.05.2003, lk 36–41) kohaselt.
- 2) mess on majanduslike eesmärkidega sündmus, mis toimub väljaspool Eesti Vabariigi territooriumit või Eesti Vabariigi territooriumil regulaarse intervalli järel ajaliselt piiritletuna, ning kus üht või mitut majandus- või tegevusharu esindavad ettevõtjad on vastastikusel suhtluses ja infovahetuses haruspetsiifilise publiku ja erialaspetsialistidega, edendamaks kalapüügi- ja vesiviljelustoodete ja nendega seotud teenuste müüki;
- 3) messikorraldaja on juriidiline isik, kes annab üürile standipinda ning müüb ise või oma koostööpartnerite kaudu muid messiteenuseid;
- 4) messistend on messiorganisatsiooni või messikorraldaja poolt ettevõtja ekspositsiooni esitlemiseks eraldatud pind;
- 5) ekspositsioon on eksponeeritava toote, näidise või teenuse väljapanek messistendil;
- 6) eksponent on juriidiline isik, kes osaleb messil;
- 7) suurettevõtja on ettevõtja, kes ei vasta komisjoni soovitus 2003/361/EÜ kriteeriumitele.

8) sertifikaat on kestlikkust, sh loomade heaolu, eriti kõrget kvaliteeti jm EL roheleppe eesmärkidega kooskõlas olevat tarbijatele edastav dokument ja märgis, mille saamiseks tuleb ettevõtjal läbida ametlik tunnustamisprotsess sertifikaati väljastava sõltumatu organisatsiooni poolt kehtestatud nõuetele vastamiseks. Tuntuimad kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamise valdkonna sertifikaadid on näiteks Marine Stewardship Council (MSC), Aquaculture Stewardship Council (ASC), Friend of the Sea, BRC Global Standart, IFS standardid. Mitmetel välisriikide, nt USA, Jaapan, võivad olla riiklikud kvaliteedinõuded, mis erinevad EL-is kehtivatest nõuetest. Kõrgematele nõuetele vastav toode võib tagada sihtturul tulusama turuosa.

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ (ELT L 354 28.12.2013, lk 22) (edaspidi *määrus (EL) nr 1380/2013*).

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159-706) (edaspidi *määrus (EL) 2021/1060*).

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004 (ELT L 247, 13.7.2021, lk 1-49) (edaspidi *määrus (EL) 2021/1139*).

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1379/2013 kalapüügi ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1–21) (edaspidi *määrus (EL) nr 1379/2013*). Kalapüügi- ja vesiviljelustoodetena käsitletakse määruse (EL) nr 1379/2013 I lisas loetletut.

Määrus (EL) nr 1379/2013, määrus (EL) 2021/1139 ja määrus (EL) 2021/1060 kasutavad üksteisele viidates sarnaselt kalapüügi- ja vesiviljelustoote mõistet, milleks on püügi- või vesiviljelustegevuse tulemusena saadud veeorganismid, vesiviljeluse puhul veeorganismid oma elutsükli mistahes etapis, või nendest valmistatud tooted. Täpsem loetelu kalapüügi- ja vesiviljelustoodetest on kehtestatud määruse (EL) nr 1379/2013 I lisas. Näiteks loetakse kalapüügi- ja vesiviljelustooteks ka mere- ja muud vetikad (CN kood 1212 20 00¹).

Määruse eelnõu koosneb kaheteistkümnest paragrahvist.

---

¹ Rahvusvaheline tollikood ([Combined Nomenclature CN](https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/eu-product-classification-system)) kaubandusstatistika kogumiseks kaupade liikumisel ELi sees ning ELi ja maailma vahel <https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/eu-product-classification-system> ; https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customstarriff/combined-nomenclature_en

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse rakenduskava meetme „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turuarendustoetus“ raames antava toetuse (edaspidi *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning kord.

Eelnõu § 2 lõikes 1 sätestatakse toetuse eesmärk. Toetuse eesmärk on suurendada teadlikkust kalapüügi- ja vesiviljelustoodete omadustest, laiendada nende turustusvõimalusi ning suurendada kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise ja töötlemise konkurentsivõimet, aidates kaasa toiduga kindlustatusele. Määrus panustab toetatavate tegevustega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 teise prioriteedi „Säästva vesiviljelustegevuse soodustamine ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ja turustamise edendamine, aidates seeläbi parandada toiduga kindlustatust liidus“ teise erieesmärki „Kalandus- ja vesiviljelustoodete turustamise, kvaliteedi ja lisaväärtuse ning nende toodete töötlemise edendamine“ ning aitab saavutada keskkonna- ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärgi.

Eelnõu § 2 lõikes 2 sätestatakse tegevused, mille elluviimiseks võib toetust taotleda. Toetust antakse järgmiste tegevuste elluviimiseks, millega panustatakse lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamisse: 1) turu-uuringu korraldamine; 2) kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tarneahelas konkurentsivõimet tõstvaks kestlikkust või kvaliteeti tõendava sertifikaadi või märgise taotlemine (edaspidi koos *sertifikaadi taotlemine*); 3) messil eksponendina osalemine; 4) messi külastamine ekspositsioonita ehk äridelegatsioonina.

Toetatav tegevus on tervik, taotleja kogu projekt eesmärgi saavutamiseks, mis võib kulgeda etapiviisilise protsessina. Tegevus on ellu viidud, kui tegu on tehtud, kuludokumendid esitatud ja Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) on teinud otsuse. Näiteks messil eksponendina osalemine tähendab mitmesuguseid üksteisega otseses seoses olevaid protsessina kulgevaid alategevusi: messistendi pinna broneerimiseks ettemaks ehk messile registreerumine, messistendi pinnaga seotud otsesed kulud messikorraldaja kaudu, eksponeerimiseks vajaliku kontseptsiooni loomine ja ehitamine, reisisiteenused.

Tegevusi, mille elluviimiseks võib toetust taotleda, käsitletakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014–2020 perioodil (edaspidi *EMKF*) turuarenduse ja müügiesindamise eesmärgi ellu viiva meetme jätkuna. Võrreldes varasemaga, on käesolevast meetmest välja jäetud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete teavituskampaania korraldamine. Teavituskampaania korraldamine on rakenduskava alusel edaspidi hõlmatud vee-elusressursside väärimise teadmussiirdetoetuse meetmesse. Eristatud on messiga seotud tegevused: osalemine eksponendina või külastamine ekspositsioonita. Ekspositsioonita, äridelegatsioonina külastatakse messi tavapäraselt juhul, kui alles kaalutakse asjakohasel valdkondlikul messil edaspidi täiemahulise ekspositsiooniga esindamise võimalust ja vajadust. Sertifikaadi taotlemisel jätkatakse põhimõttega, et toetatakse sertifikaadi või märgise tingimustele vastamise tõendamise ja hindamise etappi, mitte sellise taseme saavutamiseks tehtavaid materiaalseid investeeringuid ettevõtte tegevusse ega taseme hoidmiseks tehtavaid jätkutegevusi või järelauditeid.

Eelnõu § 3 lõikes 1 sätestatakse toetuse andmise vorm. Toetuse andmiseks kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 53 lõike 1 punktis a sätestatud vormi ehk toetatakse tegelikult tekkinud ja tasutud rahastamiskõlblikke kulusid.

Eelnõu § 3 lõikes 2 sätestatakse toetuse maksimaalne suurus taotleja ühe taotluse kohta taotlusvoorus. Taotlusi võetakse vastu nii, et iga § 2 lõikes 2 sätestatud tegevuse kohta, välja

arvatud punktis 3 ja 4 sätestatud messiga seotud tegevused, teatab PRIA eraldi toetuse taotlemise tähtaja. Messil osalemine eksponendina ja messi külastamine on aga tegevused, kus toimub mõlema tegevuse kohta ühine taotlusvoor ja on määratud ka ühine eelarve. Taotluste vastuvõtt toimub selle eelarveosa raames jooksvalt aasta läbi. Toetuse suurus moodustab Euroopa Liidu osa 70 % ja Eesti osa 30 %.

Punktis 1 sätestatakse turu-uuringu korraldamise toetuse suurus kuni 14 000 eurot. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium prognoosib, et ligi 20 ettevõtet võiksid olla arenguhuvilised, pigem välisturu suunal. Turu-uuringu maksumus sõltub paljudest asjaoludest, nt valimi suurus, meetodika, teema detailsus, kas on tegemist spetsiifilise turu-uuringuga (välisturg mõnele nišitootele) või mõnele sihtgrupile orienteeritud laiapõhjalise uuringuga (nt tarbijauuring). Näiteks on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi perioodiliselt tellitud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tarbijauuringu (küsitletuid vähemalt 1000, Eestis) keskmine maksumus olnud 16 000 eurot. Kalanduse teabekeskus on tellinud kaks välisturgu käsitlevat turu-uuringut: Eesti kilu ja räime ekspordivõimaluste kaardistamine Ukraina turul umbes 20 000 eurot (Eesti partner) ning Eesti kilu ja räime ekspordi suurendamise võimalusi käsitlev uuring Ukraina turul umbes 28 000 eurot (välisriigi partner).

Punktis 2 sätestatakse sertifikaadi taotlemise korral toetuse suurus kuni 60 000 eurot. Jätkusuutlikku tootmist ja kvaliteeti kinnitavaid sertifikaate annavad reeglina sõltumatud organisatsioonid. Sertifikaadi saamiseks tehtavad kulud varieeruvad suurel määral. EMKF-ist on sertifikaadi saamist toetatud suurusjärgus 1000– 27 000 eurot taotleja kohta. Näiteks jätkusuutlikkuse sertifikaadi taotlemisel sõltuvad sertifikaadiprotsessi kulud asjaolust, kas sertifikaati taotletakse liigi püügivaru säästlikku majandamist või töötlemist tõendama. Sellest tulenevalt võivad sertifitseerimise kulud olla erinevad.

Tuntuim kestlikkuse sertifikaat on MSC (*Marine Stewardship Council*), mille sertifikaadi hinnanguline maksumus kalavarule ja selle püügile (varude haldamine; mõju keskkonnale; juhtimise tõhusus) on vahemikus 13 000 –100 000 eurot, töötlemisüksusele umbes 7000 eurot. Eesti senised kogemused MSC sertifikaadi taotlemisel EMKF-i vahenditest (3 ettevõtet): töötlemisüksuse kohta keskmiselt 10 000 eurot ning kalavarude kestlik ja säästev majandamine (koha, ahven) 60 000 eurot. Ekspordivaid ettevõtjaid, kellele võiks sertifikaat olla oluline müügiargument sihtturgudel, on ligi 20. Majanduslikult olulisi liike väärindamiseks ja ekspordiks on kümnekond. Mõistlik on sertifikaadi saamise ressursimahukat protsessi alustada juhul, kui on tõenäoline, et näiteks kalavaru seis või töötlemisprotsess vastab sertifikaadi tingimustele ja sertifikaat saadakse. Kui sertifikaadi saamise protsessi jooksul ilmnevad ettenägematud asjaolud kolmanda osapoole poolt ning protsess peatub sertifikaati saamata, on juba tehtud töö siiski abikõlblik. Teadlaste hinnang kalavaru seisundile on abiks taotlejale, vältimaks asjatut asjaajamist ja kulu kalavarule kestlikkuse sertifikaadi taotlemisel olukorras, kus tegelikult on ette teada, et sertifikaadi väljastaja suure tõenäosusega kestlikkuse sertifikaati kalavarule väljastada ei saa, kuna kalavaru seis ei ole kestlik. Teadussoovitusi kalavaru olukorra kohta annavad näiteks Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut, Rahvusvaheline Mereuuringute Nõukogu (International Council for the Exploration of the Sea, ICES).

Mitmesugused sertifikaadid on nõutud paljudel sihtturgudel, nt Ameerika, Euroopa. Tarbijate teadlikkuse trend nõuda jätkusuutlikke kalatooteid ja saada selle kohta teavet näiteks pakendi märgistuse kaudu, on tõusev. Sertifikaadi puhul peab taotleja arvestama, et sertifikaadi

tingimustele vastamiseks tehtava investeeringu ning sertifikaadi hoidmisega seotud kulud tuleb endal kanda.

Punktides 3-5 sätestatakse toetuse suurus messil eksponendina osalemisel ja messil ekspositsioonita osalemisel. Toetuse maksimaalne suurus on 250 000 eurot messil eksponendina osalemisel, kui tegevust viib ellu tootjaorganisatsioon, tootjaorganisatsioonide liit või kalandussektori mittetulundusühing. Kui tegevust ei viida ellu ühiselt, messil osaleb eksponendina ainult ettevõtja, siis on toetuse maksimaalne määr 15 000 eurot. Messil ekspositsioonita, äridelegatsioonina osalemist toetatakse, kui tegevust viib ellu tootjaorganisatsioon, tootjaorganisatsioonide liit või kalandussektori mittetulundusühing, kuni 15 000 euroga.

Eelnõu § 3 lõikes 3 sätestatakse toetuse maksimaalne määr. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 41 kohaselt on võimalik ettevõtjat toetada 50% ulatuses abikõlblikest kuludest. Seega omafinantseeringu osakaal on samuti 50%.

Mittetulundusühingut ja tulundusühingut käsitletakse toetuse määra osas võrdsena, et edendada ühist tegutsemist mõlemas juriidilises vormis. Valdlikud esindusorganisatsioonid tegutsevad Eestis mittetulundusühingutena. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 III lisa kohaselt on kalapüügi- ja vesiviljelustoodetega tegelevale tootjaorganisatsioonile, kelle juriidiline vorm Eestis on tulundusühistu, võimalik toetust anda kuni 75% ulatuses, kuid riik võib otsustada sellest väiksema toetusmäära kasuks. Seega toetatakse ühist tegutsemist lubatud erisust arvestades 60% ulatuses abikõlblikest kuludest. Omafinantseeringu osakaal on sel juhul 40%. Kõrgem toetuse määr tuleneb sellest, et meetme määruse alusel toetatavad tegevused on suunatud kasutamiseks kalapüügi ettevõtjatele (k.a kalureid koondavatele organisatsioonidele ja kalanduse kohalikele tegevusrühmadele) ja vesiviljelusettevõtjatele (k.a vesiviljelejaid koondavatele organisatsioonidele) ning vee-elusressursside väärdamise ettevõtjatele (k.a neid koondavatele organisatsioonidele) ühise väärtuse loomiseks.

Eelnõu § 3 lõigetes 4-5 sätestatakse, et toetuse andmisel kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 53 lõike 1 punktis b sätestatud ühikuhinna vormi taotluse ja neis esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud töö ja teenuse kohta. See ühikuhind on arvutatud välja regionaalministri 18. oktoobri 2023. a määruse nr 69 „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ raames ning on 256 eurot ühe taotluse kohta.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi arvutused ei ole võimaldanud messidel eksponendina osalemise, messide külastamise, turu-uuringute või sertifikaatide kohta ühikuhinda välja arvutada, kuna programmiperioodil 2014–2020 tehtud kulutused on olnud väga erinevad ega võimalda leida ühisosa ning taotlejate väike arv ei võimalda lihtsustatud kulumeetodit valideerida.

Eelnõu § 4 lõikes 1 sätestatakse abikõlblikud kulud. Abikõlblikud on toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis tehakse sihtotstarbeliselt, mõistlikult, majanduslikult soodsaimal viisil ja kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikliga 63 ning mis on vajalikud toetuse eesmärgi saavutamiseks.

Tegevus ehk taotleja kogu projekt ei ole toetusõiguslik, kui see on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne, kui toetuse saamise taotlus on PRIA-le esitatud, olenemata sellest,

kas kõik seonduvad maksed on tehtud või mitte. Asjaolu sätestamine määruses ei vähenda tõsiasja, et vahetult kohalduvas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1060 sätestatud toetuse andmisega seotud asjaolud tuleb toetuse andmise otsustamisel samuti arvesse võtta ja peavad taotlejal enne taotluse esitamist teada olema. Tegevusega on lubatud alustada enne taotluse esitamist.

Abikõlblikud on üksnes need kulud, mis vastavad tegevuste eelarvele ja on tegevustega otseselt seotud ning on kooskõlas kõikide õigusaktidega. Abikõlblikud on ka toetuse objekti tähistamise ja Euroopa Liidu osalusele viitamise kulu. Tegevuste kulud on põhjendatud, kui need on seotud § 2 lõikes 2 sätestatud tegevuste elluviimisega ning kui tagatakse rahaliste vahendite majanduslikult soodsaim kasutamine. Taotleja ei pea valima odavaimat hinnapakumust, kui see on objektiivselt põhjendatud. Kulu peab olema majanduslikult soodsaim, mis tähendab, et kulu tegemisel arvestatakse ka teisi kvalitatiivseid asjaolusid, mistõttu odavaim hinnapakumuse ei pruugi olla majanduslikult kõige soodsam.

Tegevuse abikõlblik periood sõltub taotlejast. Tegevuse kulud on abikõlblikud, kui need tehakse abikõlblikul perioodil. Nimetatu kehtib kõigi tegevuste puhul. Kulud on abikõlblikud alates 2021. a 1. jaanuarist kuni 2029. aasta 31. detsembrini, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 63 lõikega 2, ehkki rakenduskava kiideti EL komisjoni poolt heaks hiljem, 8. detsembril 2022. aastal. Toetuse täpsem abikõlblik periood on toetuse taotluse rahuldamise otsuses sätestatud ajavahemik, mille jooksul viiakse ellu kõik selle tegevuse (projekti) etapid. Selle ajavahemiku kehtestamiseks otsuses annab teavet taotleja toetuse taotlusel (eelnou § 7 lg 5 p 5). Konkreetse tegevuse abikõlblik periood algab hetkest, mil taotleja võtab selle tegevusega seoses esimese kohustuse (näiteks tehakse ettemaks messile registreerumiseks, sh ekspositsiooni pinna broneerimiseks) ning lõppeb hetkel, mil taotleja esitab viimase vajaliku dokumendi PRIA-le toetuse väljamakse saamiseks. Täpsemalt on ajavahemikke selgitatud eelnõu seletuskirja osas § 13 kohta.

Eelnõu § 4 lõikes 2 kinnitatakse, et toetatava tegevuse osaks võib olla taotluse ja selles esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud töö ja teenus. EMKF 2014–2020 perioodil käsitleti taotluse ja neis esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud tööd ja teenust ettevalmistava tööna. Samuti käsitleti ettevalmistava tööna näiteks messil eksponeerimise osalemise korral tegevuse elluviimiseks vajalikke kulusid, mis eelnesid enne messi toimumise aega ning mis seega võisid olla tehtud enne PRIA-le taotluse esitamise päeva.

Nüüd on ettevalmistava töö käsitlest loobunud ning varem sellisena käsitletud tegevuse etappe loetakse § 2 lõikes 2 nimetatud tegevuse elluviimise osaks. Tegevuse elluviimine võib olla pikem protsess, mis hõlmab endas ettevalmistavaid tegevusi, reaalsel toimumist ning kokkuvõtvaid tegevuse etappe.

Eelnõu § 4 lõikes 3 täpsustatakse, et paragrahvi 2 lõike 2 punktis 1 nimetatud turu-uuringu korral loetakse abikõlblikuks ka selline kulu, mis on tehtud väljaspool Euroopa Liidu liikmesriiki. See on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artikkel 63 lõikega 4. Turu-uuringu võib tervikuna või osaliselt ellu viia väljaspool liikmesriiki, sealhulgas väljaspool liitu, kui tegevus aitab saavutada rakenduskavas kokkulepitud eesmärke. Reeglina teeb turu-uuringu ELi asjakohane pädev ettevõtja. Samas, EL-välise turu kohta uuringu tegemiseks ei pruugi olla võimalik leida ELi ettevõtjat ning aktsepteerime ka mitte-EL päritolu töö tegemiseks pädeva ettevõtja tehtud turu-uuringut, kui töö tellija ja toetuse saaja on

EL ettevõtja. EMKF perioodil 2014-2020 oli väljaspool ELi liikmesriiki registreeritud ettevõtja poolt tehtud kulu abikõlbmatu.

Eelnõu § 4 lõikes 4 loetakse eelnõu paragrahvi 2 lõike 2 punktis 3 nimetatud messil eksponeerimise korral abikõlblikuks järgmine kulu: 1) messile registreerimise kulu (näiteks ettemaks, et saada koht tulevasel messil); 2) messipääsme kulu ja messile akrediteerimise kulu; 3) messistendi rent, stendi kujunduse kulu, stendil kasutatava teenuse kulu, sealhulgas kindlustus-, haldus-, koristamise-, valve-, sisustuse rendi, elektri-, vee- ja internetikulu; 4) ekspositsiooni, messistendi ja tootenäidiste veo; 5) osaleva eksponeeritud ettevõtja kolme esindaja ja taotleja kahe esindaja turismiklassi sõidu- ja majutuskulu ning viisa- ja reisikindlustuskulu; 6) teabe- või reklaammaterjalide valmistamisega seotud kulu; 7) reklaamikulu messi ametlikus kataloogis, veebilehel või trükises ning kulu, mis kaasneb reklaamimisega messi territooriumil; 8) ettevõtja andmete messi ametlikku kataloogi ja elektroonilisse andmebaasi kandmise kulu.

Punktides 1-3 loetletud kulu tekib tavapäraselt messikorraldajaga arveldades. Tekstidega seotud kulu hõlmab näiteks kujundamise, tootmise, trükkimise, paljundamise ja tõlkimise kulu.

Punktis 5 on loetletud kulud osalejate arvu kohta. Ekspordivõimekamatel ettevõtjatel võivad olla erinevad spetsialistid tooraine ostule, valmistoodete müügile, tootmistehnoloogiatele, mistõttu võib ette tulla olukord, kus messil eksponeerimise korral osalemiseks ning uute teadmiste ja kontaktide kogumiseks võib olla vajalik EMKF perioodil kehtinud reeglitega võrreldes pisut suurem meeskond. Suurematel messidel eksponeerimise korral osalemisel võib olla vajalik korraldusega seotud küsimuste lahendamiseks taotleja pisut suurem meeskond võrreldes EMKF perioodil kehtinud reeglitega. Abikõlblike kulude loetelus sätestatakse ekspositsiooniga seotud meeskonnaliikmete arv, kelle reisikulud on abikõlblikud. Tegelik tegevuse elluviimise meeskond võib olla arvukam, kuid nende reisikulud abikõlblikud ei ole. Sõidukuluna võib käsitleda transpordivahendiga liikumist ka siis, kui transpordivahendis mugavusklassid puuduvad, näiteks rendiauto.

Kui mess toimub virtuaalselt, on sellega seotud asjakohased kulud abikõlblikud sarnaselt füüsiliselt toimuva messi korral. Näiteks messil eksponeerimise korral osalemisel on osalustasu ning tootenäidiste transpordi ja kindlustusega seotud kulu abikõlblik ka juhul, kui mess toimub virtuaalselt ja näidised saadetakse võimalikele äripartneritele postiga.

Eelnõu § 4 lõikes 5 loetakse paragrahvi 2 lõike 2 punktis 4 nimetatud messi ekspositsioonita küllastamise tegevuse korral abikõlblikuks järgmine kulu: 1) messipääsme kulu; 2) osaleva ettevõtja kahe esindaja ja taotleja ühe esindaja turismiklassi sõidu- ja majutuskulu ning viisa- ja reisikindlustuskulu. Osaleva ettevõtja on messi küllastuse äridelegatsiooni kuuluv ettevõtja. Ekspordivõimekamatel ettevõtjatel võivad olla erinevad spetsialistid tooraine ostule, valmistoodete müügile, tootmistehnoloogiatele, mistõttu võib ette tulla olukord, kus messi küllastamisel ekspositsioonita, äridelegatsioonina võib olla vajalik uute teadmiste ja kontaktide kogumiseks EMKF perioodil kehtinud reeglitega võrreldes pisut suurem meeskond. Tegelik tegevuse elluviimise meeskond võib olla arvukam, kuid nende reisikulud abikõlblikud ei ole. Sõidukuluna võib käsitleda transpordivahendiga liikumist ka siis, kui transpordivahendis mugavusklassid puuduvad, näiteks rendiauto.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse mitteabikõlblikud kulud, mida kindlasti soovitakse toetuse alt välja jätta. Kui tegevusega kaasneb kulu, mis ei ole abikõlbmatute kulude loetelus nimetatud ning

puudub ka abikõlblike kulude loetelust, siis loetakse selline kulu ikkagi abikõlbmatuks ning toetust selle eest ei maksta. Viidet vahetult kohalduva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artiklis 13 sätestatud rahastamiskõlbmatutele tegevustele ja kuludele ei ole tehtud, kuna artiklis 13 sätestatul puudub puutumus määrusega kehtestatavate toetatavate tegevustega ning võimalike kululiikidega selle raames.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse toetuse taotleja ja talle esitatavad nõuded. **Lõikes 1** sätestatakse määruse sihtrühmana ettevõtjad, kes äriregistri järgi tegelevad kala, vähilaadsete ja limuste töötlemise ja säilitamisega (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator² EMTAK-i jao C alajagu 10201); tegelevad magevee vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03221) või merevesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03211) või tegelevad kalapüügiga (EMTAK-i jao A alajagu 03111 ja 03121) ning nende tulunduslikud või mittetulunduslikud esindusorganisatsioonid. Toetuse taotlemise tingimuseks olev tegevusala peab võimaldama seoseid määruse (EL) nr 1379/2013 I lisa kalapüügi- ja vesiviljelustoodete rahvusvaheliste tollikoodide ja Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori vahel ning olema kontrollitav Eesti tegevusalade registrites.

EMTAK kood 10201 Kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine: külmutamine, sügavkülmutamine, küpsetamine, kuivatamine, suitsutamine, soolamine, soolvees säilitamine, konserveerimine jne;
- kalast, vähilaadsetest ja limustest toodete tootmine (nt kalafilee, kalamari, kaaviar, kalamarjast valmistatud kaaviariasendajad jne);
- kalajahu tootmine inimtoiduks või loomasöödaks;
- inimtoiduks kõlbmatu jahu ja vedelike tootmine kalast ning teistest mereloomadest;
- laevade tegevus, mis ainult töötlevad ja säilitavad kala;
- vetikate töötlemine;
- kala sulatamine.

EMTAK kood 03221 Magevee-vesiviljelus hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kalakasvatus magevees, k.a dekoratiiv-mageveekalade kasvatus;
- vähkide, karpide, muude limuste ja teiste veeloomade kasvatamine magevees;
- kalahaudejaamade (mageveekalad) tegevus;
- konnakasvatus;
- vees elavate roomajate ja konnade kasvatus basseinides.

EMTAK kood 03211 Mere-vesiviljelus hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kalakasvatus merevees, k.a dekoratiiv-merekalade kasvatus;

---

² EMTAK <https://emtak.rik.ee/EMTAK/pages/klassifikaatorOtsing.aspx>

- molluskite/karpide, nt austrikarpide kudu, homaaride, krevetivastsete, kalamaimude tootmine;
- punavetikate jm söödavate meretaimede kasvatus;
- vähkide, karpide, muude limuste ja teiste veeloomade kasvatamine merevees;
- vesiviljelustegevused riimvees;
- vesiviljelustegevused soolase veega mahutites või reservuaarides;
- kalahaudejaamade (merekalad) tegevus;
- hulkharjasussifarmide tegevus.

EMTAK kood 03111 Merekalapüük hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kaubanduslik kalapüük ookeanil ja rannikuvetes;
- vaalapüük;
- vähilaadsete ja limuste püük merest;
- mereloomade püüdmine (nt kilpkonnad, merituped e meripurad, mantelloomad, merisiilikud jne);
- kala püüdmise, töötlemise ja säilitamisega tegelevad laevad;
- muude mereandide kogumine (nt looduslikud pärlid, käsnad, korallid ja vetikad).

EMTAK kood 03121 Mageveekalapüük hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kaubanduslik kalapüük siseveekogudel;
- vähilaadsete ja limuste püük mageveekogudest;
- mageveeloomade püüdmine, mageveematerjalide kogumine.

Toetust võib taotlema tulla kalandusturu korraldamise seaduse alusel ja korras tunnustatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit, kes on ettevõtja (näiteks tulundusühistu) äriseadustiku tähenduses ning kelle põhitegevusala või põhikirjaline eesmärk on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 kalapüügi ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1–21), I lisas nimetatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega.

Toetust võib taotlema tulla mittetulundusühing, kelle liikmed on eespool nimetatud tegevusaladega tegelevad ettevõtjad ja kes edendab oma põhikirja kohaselt kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamise valdkondi. Siia hulka kuuluvad ka rannapiirkondades tegusevad tegevusrühmad, kes tegutsevad mittetulundusühingu vormis.

Toetusest huvitatud ettevõtja tegevusala sisulise nõuetekohase vastavuse kontrollimisel võib olla erandlikke asjaolusid. Asjakohaste registrite andmete kontrollimine ei pruugi olla piisav. Toetuse nõuetele vastavuse kontrollijal võib olla faktiliselt võimatu tuvastada otsest seost kalandusega. Toetuse sihtrühma ettevõtja tegevusvaldkond ei pruugi olla tavamõistes kala, vaid

kalapüügi- ja vesiviljelustooted laiemalt. Kui töötlemise algmaterjal ehk tooraine on kalapüügi- ja vesiviljelustoode, siis lõpp-toode võib olla hoopis muu, kui tavamõistes kala- ja kalatoode. Ettevõtja tegevusala toidu- ja söödakäitlejate registris³ on lõpp-toote põhine. Ka äriregistris on põhitegevusala tulutoova toote ehk lõpp-toote põhine. Innovaatilised ettevõtjad, kes tegutsevad kalapüügi- ja vesiviljelustoodete valdkonna piire avardavalt, on kõnealuse määruse ja määruses viidatud EL õigusruumi sihtrühm traditsioonilisemate kalanduse tegevusalade kõrval. Näitena võib tuua vetikate töötlemise punavetikast *Furcellaria lumbricalis* tardaine ja muude algkomponentide ehk lisaainete tootmise eesmärgil, mis on suure tulevikuga olulise valdkonnana nimetatud ka strateegilistes Euroopa Liidu algatustes (sinimajandus, rohelepe). Toiduseaduse alusel on vetikate töötlemine agar-agariks mitteloosse toidu tootmine. Saadud materjali (nt agar-agar, furtsellaraan) saab lisaainena (E-aine) kasutada teiste ettevõtjate poolt näiteks toiduaine-, kosmeetika- ja ravimitööstuses. Siin võib tekkida näiliselt määruse nõuetele mittevastav olukord, kui kontroll piirduks vaid lõpp-tootest lähtuva registrikande kontrollimisega ega arvesta, et lõpp-toote saamiseks ettevõtja kogub ja töötleb toorainena kalapüügitoodeid e. vetikat.

Kalapüügiseaduse (edaspidi KPS) § 3 lg 1 kohaselt on kalapüük tegevus, mille eesmärk on kala, jõesilmu ja teiste sõõrsuude, jõevähi, krevetiliste ning teiste kümnejalaliste, kalmaari ja teiste peajalgsete (edaspidi kõik koos kala) hõivamine nende kinnipüüdmise või surmamise teel ning veetaime kogumine. KPS § 3 lg 4 kohaselt on veetaime kogumine agariku (*Furcellaria lumbricalis*) püük merest. Seega võib kalapüügitegevusel olla kaks eesmärki: üks on kala püüdmine ja teine veetaimede kogumine.

Äriregistris on olemas EMTAK koodid⁴, mis sisaldavad vetika töötlemist (10201 *Kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine*), vetikate kogumist (03111 *Merekalapüük*) ja punavetikate jm söödavate meretaimede kasvatust (03211 *Mere-vesiviljelus*). Vetikaid agar-agariks töötlev ettevõtja saab äriregistris põhitegevusalanana oma tulu toovast lõpp-tootest lähtuvalt valida koodi 10891 *Mujal liigitamata toiduainete tootmine, sh pektiinide, taimeliimide ja paksendajate tootmine (nt agar-agar)*, kuna tema lõpp-toode ei ole muutmata kujul vetikas, vaid vetikast saadud komponendid, toiduseaduse kohaselt lisaained (nt furtsellaraan, agar-agar).

Sarnaselt keerukaks teeb toetuse nõuete kontrollimise vetikaid töötleva ettevõtja võimalused määratleda enda tegevusala toiduseaduse kontekstis majandustegevuse teadet esitades. Ettevõtja, kes vetikaid loodussaadusena kogub või taimse esmatootena kasvatab ja saagi kogub ning seejärel saaki oma tootmiskohas vaid säilitab, pakendab ja müüb, muutmata vetikate esialgset kuju ja omadusi, saab oma tegevusest teatada kui mitteloosse toidu (sh vetikas) esmatootja^{5,6}. Ettevõtjal, kes töötleb kogutud vetikaid millekski muuks kui tavamõistes söödav

---

³ Põllumajandus- ja Toiduameti järelevalve infosüsteem

<https://jvis.agri.ee/jvis/avalik.html#/toitKaitlemisettevotedparing>

⁴ Euroopa Ühenduse majanduse tegevusalade klassifikaator (NACE) on ühtne EL majanduse tegevusalade klassifikaator [Euroopa Statistikasüsteemi \(ESS\)](#) raames. Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaator (EMTAK) on rahvusvaheliselt ühtlustatud klassifikaatori NACE Eesti rahvuslik versioon, kus neli esimest taset vastavad NACE-le ning viies tase on rahvuslik, mis arvestab Eesti majanduse eripära ning vastavat seadusandlust.

<https://www.rik.ee/et/e-ariregister/emtak-tegevusalad>

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määruse \(EÜ\) nr 178/2002](#) artikli 3 lõikes 17 sätestatud tegevus;

⁶ Põllumajandusministri 25. juuni 2014 määrus nr 63 „Nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelu, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab käitlejal

vetikas, saab majandustegevuse teadet esitades oma lõpp-tootest lähtuvalt valida põhikäitlemisvaldkonnaks mitteloomse toidu ja liittoidu käitlemise ning lisakäitlemisvaldkonnad mitteloomse toidu ja liittoidu käitlemine ning toidu pakendamine. Käitlemisvaldkonda on võimalik täpsustada sobivate toidugruppide valimisega, näiteks lisaained. Võrdluseks, mitteloomsete esmatoodete tootmise tegevusvaldkonnas on võimalus valida toidugrupiks vetikas, kuid see tähendab, et ettevõtja tegevuse lõpp-toode on vetikas. Majandustegevusest teatamisel võib administratiivselt justkui kaduda ettevõtja seos kalapüügi- ja vesiviljelustoodetega, ehkki sisuliselt on see olemas. Ettevõtja sisulist vastavust määruse tegevusala nõudele saab kahtluse korral lasta kinnitada Põllumajandus- ja Toiduameti kinnituskirjaga, mida on varem mitmesuguste teiste kahtluste korral tehtud. Põllumajandus- ja Toiduametil kui järelevalveasutusel on ettevõtja tegevus teada, vajadusel saab järelevalveametnik teha kontrollkäigu ettevõtja tegevuskohta ning veenduda ametkondade vahelise koostöö tulemusel, et ettevõtja tegutseb toetuse tingimustega sobivas tegevusvaldkonnas.

Eelnõu § 6 lõige 2 punktis 1 rõhutatakse, et kui taotleja on äriühing, on ta mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtete, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.05.2003, lk 36–41) kohaselt. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artikli 28 kohaselt saavad suurettevõtjad teise prioriteedi turustamise erieesmärgi teostamiseks toetust vaid rahastamisvahendist või InvestEUst. Ettevõtte suuruse kindlaksmääramist on selgitatud EL-i VKEde määratlust käsitlevas teatmikus <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/756d9260-ee54-11ea-991b-01aa75ed71a1> (versioon 03.09.2020).

Eelnõu § 6 lõige 2 punktis 2 sätestatakse, et taotlejal on tegevuse elluviimiseks vajalik suutlikkus, mille olemasolu saab taotluse esitamisel kinnitada. Rahaline suutlikkus on näiteks võime katta omafinatseeringu osa tegevuse elluviimiseks, stabiilne ja piisav sissetulekut, puuduvad probleemid seoses maksukorralduse seaduses nõutuga. Organisatoorne suutlikkus väljendub näiteks valdkondlikus pädevuses, varasemas kogemuses sama tegevuse elluviimisel. Taotleja võib tegevuse elluviimiseks vajaliku töö või teenuse osutamiseks vajada teisi osapooli. Sellisel juhul peavad need osapooled olema suutlikud tegevuse elluviimiseks.

Eelnõu § 6 lõige 2 punktidega 8-9 lähtutakse sellest, et kui füüsilisest isikust ettevõtja või äriühing või tootjaorganisatsioon on toime pannud hüvede välja petmise, keskkonnanõuete rikkumise või ebaausa majandustegevusega seotud väär- või kuriteo, mille toimepanemise eest on tema kohta kantud kehtivad karistusandmed karistusregistrisse, siis ei saa selline isik toetust taotleda, sest tegemist ei ole õiguskuuleka ja usaldusväärse isikuga ning ta ei vasta toetuse saamise nõuetele. Süüteo koosseisud on sätestatud eesmärgiga hoida ära õigusaktist tuleneva kohustuse õigeaegse või täieliku täitmata jätmise, mille korral kaasneb oluline oht või kahju õigushüvele või olulistele ühiskondlikele huvidele. Toetuse andmise lubatavuse kujundamisel on lähtutud *ultima ratio* põhimõttest ehk arvesse võetakse üksnes need isiku teod, mis seavad tõsiselt kahtluse alla tema õiguskuulekuse ja usaldusväärse.

Taotleja ei ole taotluse esitamise kuule vahetult eelnenud 36 kuu jooksul toime pannud karistusseadustiku (KARS) §-s 209, 209¹, 210, 389¹, 391 või 393 sätestatud rikkumisi seoses EMKF-i või EMKVF-i toetusega: KARS § 209 - kelmus, § 209¹ - hankekelmus, § 210 -

---

olema tegevusluba”, lisa 1
https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/1150/3201/9034/MM_13032019_m31_lisa1.pdf# ;

soodustuskelmuks, § 389¹ – maksukohustuse varjamine ja tagastusnõude alusetu suurendamine, § 391 – salakaubavedu või § 393 - ebaseaduslikud toimingud tollisoodustusega kaubaga ja aktsiisikaubaga.

Taotleja ei ole taotluse esitamise kuule vahetult eelnenud 36 kuu jooksul toime pannud kalapüügiseaduse (KPS) § 71 lõike 1 punkt 1 kohast kalapüüginõuete tõsist rikkumist: KPS § 75- kalapüük loata ja loa nõudeid rikkudes ning merel kalalaevatunnistuse ja sertifitseerimata mootorivõimsusega kalalaevaga, § 76 - GPS- ja muu satelliitjälgimissüsteemi ning videoalvesüsteemi paigaldamise ja andmete esitamise korra rikkumine, § 77 - kalapüügiga seotud andmete esitamise korra rikkumine, § 78 - vaatleja töö takistamine, § 78¹ - tõendi varjamine, rikkumine ja kõrvaldamine ning laeva tähistuse, nime või registreerimisnumbri võltsimine ja varjamine, § 79 - püütud kala ja veetaime vette tagasi heitmise keelu rikkumine, § 81 - kalapüük püügivahendite kohta esitatud nõudeid rikkudes, § 85 - kalapüük ja veekogus kala püügijärgne hoidmine keelatud ajal ja alal ning püüda keelatud kalaliigi isendite ja alamõdulise kala püük ning püüda lubatud kala koguse ületamine, § 87 - ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügiga tegelenud ja arvatavalt tegelenud laeva abistamise ning sellise laeva kalapüügil kasutamise nõuete rikkumine, § 88 - impordi, ekspordi ja reeksporti nõuete rikkumine; KARS § 279 - riikliku ja haldusjärelevalve teostamise takistamine, § 344 - dokumendi, pitsati ja plangi võltsimine, § 345 - võltsitud dokumendi, pitsati ja plangi kasutamine.

Eelnõu § 6 lõige 2 punktides 10-12 sätestatakse, et toetuse taotlejal, kui ta on § 6 lõige 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isik (ettevõtja), siis peab tal oma äritegevusest lähtuvalt (tegeleb toiduga, mis on määruse (EL) nr 1379/2013 I lisas loetletud, on vesiviljeleja või kalapüüdja) olema asjakohane luba või on ta esitanud asjakohase majandustegevuse teate. Vetikakasvatuse puhul puudub risk loomahaiguste edasikandumiseks, mistõttu see tegevus veterinaarseaduse alusel luba ei vaja, piisab majandustegevuse teatest. Vetikatega tegelemiseks vajalike majandustegevuse teatiste asjaolusid on täpsemalt selgitatud eelnõu seletuskirja osas § 6 kohta tervikuna.

Eelnõu § 6 lõikes 3 sätestatakse, et sertifikaadi taotlemise korral võib toetuse taotlejaks olla kas füüsilisest isikust ettevõtja või äriühing, kelle põhitegevusala või põhikirjaline eesmärk on seotud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega. Lisaks ka kalapüügi- või vesiviljelussektori tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit, mis omab tunnustust vastavalt KTKS-is sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 6 lõikes 4 sätestatakse, et messi külastamiseks ilma ekspositsioonita saab toetust taotleda tunnustatud kalapüügi- või vesiviljelussektori tootjaorganisatsioon, tootjaorganisatsioonide liit või mittetulundusühing, kelle liikmed on § 6 lõige 1 punktis 1 kirjeldatule vastavad äriühingud ja füüsilisest isikust ettevõtjad ning kelle põhikirjaline eesmärk on seotud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamise edendamisega.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse taotluse esitamine ja nõuded taotlusele.

EMKVF-i toetuse taotlus loetakse nõuetekohaseks, kui asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele vastavad nii taotleja, taotlus kui ka toetatav tegevus. EMKVF-i toetuse taotluse nõuetekohasust kontrollib PRIA. EMKVF-i toetuse taotluse nõuetekohasust kontrollitakse esitatud taotluse ja muude dokumentide ning nendes esitatud andmeid tõendavate dokumentide

ja andmekogude alusel ning vajadusel ka kohapealse kontrolli käigus. EMKVF-i toetuse taotluse nõuetekohasust on õigus kontrollida ka taotlejaga seotud kolmanda isiku juures, kes valdab toetuse saamisega seotud andmeid või dokumente (KTKS § 43).

Taotlus ja taotlusega koos esitatavad andmed ja dokumendid peavad sisaldama õiget teavet ning taotleja ei tohi olla korda saatnud pettust. Taotlus jäetakse rahuldamata, kui taotluses või taotluse menetlemise käigus on teadlikult esitatud valeandmeid, mille alusel otsustatakse toetuse andmine või selle suurus (KTKS § 45 lg 6 p 3).

Eelnõu § 7 lõikes 1-4 sätestatakse taotluse esitamise kord. Võrreldes EMKF 2014-2020 perioodiga, on messidega seotud tegevuste puhul loobutud kahe-etapilisest taotlemise korrast, kus taotluse said esitada vaid eelnevalt igal aastal ministri käskkirjaga kehtestatud toetuse kasutamise kavva nimetatud taotlejad. Nüüd on taotlejal võimalik taotlus esitada otse PRIA-le alates taotluste vastuvõtmiseks väljakuulutatud tähtpäevast.

Taotlemine toimub jooksvalt, tegevusele selleks aastaks ettenähtud eelarve piires. Kalendriaastal avatavad toetusmeetmed koos meetme, meetme raames toetatavate tegevuste või taotlusvoorude jaoks ette nähtud eelarvetega kehtestatakse ministri käskkirjaga (KTKS § 5 lg 2). Taotlemise õigust ei teki, kui toetuse andmist ei ole käskkirjaga kalendriaastal ette nähtud. Messidega seotud tegevuste (messil eksponeerimise osalemine, messi külastamine ekspositsioonita) eelarve ja taotlemine on ühised ja koos. Taotleja saab taotluste vastuvõtmise asjaoludest teada PRIA veebilehel ja Ametlikes Teadaannetes avaldatu kaudu. Jooksva taotlemise puhul lähtutakse põhimõttest, kus üks taotlusvoor on üks kalendriaasta.

Messi külastamise ja messil eksponeerimise osalemise puhul on põhimõte, et üks mess on üks projekt/tegevus, mille kohta esitatakse üks taotlus, seega kui taotleja soovib aasta või kogu perioodi jooksul osaleda mitmel messil, tuleb esitada sama arv taotlusi. Sama põhimõte kehtib ka sertifikaatide ja turu-uuringute puhul: üks taotlus on üks projekt/tegevus, mis on üks sertifikaat või üks turu-uuring. Seega, kui taotleja soovib aasta või kogu perioodi jooksul omandada mitmeid sertifikaate või teha mitmeid turu-uuringuid, tuleb esitada sama arv taotlusi. See võimaldab koguda meetme kohta seireandmeid perioodilise hindamise ja analüüsi tarbeks.

PRIA-l on õigus taotluste vastuvõtmine peatada või lõpetada, kui esitatud taotluste põhjal on aru saada, et selle tegevuse toetamiseks ettenähtud eelarve on ammendunud. See aitab vältida nõ tühja taotlemist ja tühja menetlemist. Kui esitatud taotluste menetlemise järgselt selgub, et eelarvet siiski veel jätkub, saab taotluste vastuvõtu viivitamata uuesti avada.

Eelnõu § 7 lõikes 5 sätestatakse andmete ja dokumentide loetelu, mida käsitletakse taotlusena.

Eelnõu § 7 lõikes 6-7 sätestatakse toetuse taotlusega esitatav teave tegevuse mõõdikute kohta. Taotleja esitab teabe Euroopa Liidu ühise tulemusnäitaja ja riigisiseste seirenäitajate kohta. Ühised tulemusnäitajad tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 I lisast. Taotlusega esitatav ühine tulemusnäitaja on toetatavast edendus- ja teavitustegevusest kasusaavate isikute (inglise keeles *entities* on nii eraisik, FIE kui äriühing) arv, keda tegevuse elluviimine reaalselt mõjutab. Seire- ja tulemusnäitajate arvulised väärtused prognoosib taotleja võimalikult realistlikud. Tegevuse elluviimiseks ette võtud projekti elluviimisel viimase maksetaotlusega palutakse esitada andmed või hinnang reaalselt saavutatud tulemuste kohta, sellest täpsemalt seletuskirja osas eelnõu § 11 lõigete 5 ja 6 kohta.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine. Taotleja ja taotlus vastavad nõuetele, kui täidetud on §-des 6 ja 7 sätestatud asjaolud. Põhimõtte on järgmine: 1) taotluses kirjeldatud tegevus on suunatud toetuse andmise eesmärgile ja tulemusele; 2) taotlejal on võimekus tegevus ellu viia; 3) valitud tegevus on põhjendatud ja taotleja tegevusalaga otseselt seotud. Täiendavad hindamiskriteeriumid käesolevas meetmes puuduvad.

Taotlejal peab olema võimekus tegevus ellu viia, mille puhul on oluline taotleja õiguslik eeldus tegutsemiseks vähemalt ühes valdkonnas kolmest: kalapüügi, vesiviljelustoodete toomise või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ja turustamise valdkonnas. Eesmärk on toetada ettevõtjaid, kes tegelikult tegutsevad kalandussektoris. See tähendab, et taotleja on ettevõtja, kel lisaks äriregistris märgitud tegevusalale on olemas tegevusluba või on ta teatanud oma majandustegevusest. Ettevõtjal on õiguslik alus ehk võimekus tegutseda, kui:

- ta tegeleb kala, vähilaadsete ja limuste töötlemise ja säilitamisega (EMTAK-i jao C alajagu 10201) ning tal on toiduseaduse alusel antud tegevusluba kala käitlemise valdkonnas;

- ta tegeleb magevee vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03221) või mere-vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03211) ning tal on veterinaarseaduse alusel antud tegevusluba vesiviljeluse valdkonnas või

- ta tegeleb kutselise kalapüügiga (EMTAK-i jao A alajagu 03111 ja 03121) ning tal on kalapüügiseaduse alusel antud kalalaeva kalapüügiluba kalapüügiks merel, kusjuures kalalaeva kalapüügiluba on antud kalalaevastiku segmentidesse kantud kalalaeva omavale ettevõtjale.

Ettevõtjal on õiguslik alus ehk võimekus tegutseda kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise valdkonnas ka siis, kui tema tooraine on mere- ja muud vetikad ning lõpp-tooteks on lisained. Täpsemalt on toetuse tingimustega kooskõlas olevat erandlikku asjaolu selgitatud eelnõu seletuskirja osas § 6 kohta.

Toiduseaduse § 7 ja 8 alusel kehtib ministri 25. juuni 2014. aasta määrus nr 63 „Nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelu, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab käitlejal olema tegevusluba“. Veterinaarseaduse § 27 punkti 1 alusel antakse tegevusluba vesiviljelus- ja veeloomadega tegelevale ettevõtjale kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artikliga 181.

PRIA rahuldab kõik eelnõu §-des 6 ja 7 sätestatud nõuetele vastavad taotlused ehk lävendi ületanud, eelistades ajaliselt varem esitatud taotlusi. KTKS § 45 lõike 3 punkti 2 kohaselt nähakse ette, et juhul kui EMKVF-i meetme tingimustes ei ole EMKVF-i toetuse taotluste hindamist ette nähtud, rahuldatakse nõuetekohased taotlused toetuse andmiseks ettenähtud vahendite piires, eelistades ajaliselt varem esitatud taotlusi. Antud eelnõu puhul sellist lähenemist kasutatakse. Toetuse taotlusi ei hinnata.

EMKVF-i toetuse taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest: 1) toetuse taotleja, taotlus või kavandatav tegevus ei vasta nõuetele, mis on taotlejale, taotlusele või toetatavale tegevusele esitatud; 2) toetuse taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealset kontrollimist; 3) taotluses või taotluse menetlemise käigus on teadlikult esitatud valeandmeid, mille alusel otsustatakse toetuse andmine või selle suurus; 4) nõuetekohast taotlust ei ole võimalik rahuldada KTKS § 45 lõike 2, 3, 4 või 5 kohaselt (KTKS § 45 lg 6).

Eelnõu §-s 9 sätestatakse nõuded tegevuse elluviimisega seotud ostumenetluste kohta. Kasutatakse „pakkuja“ mõistet, et ka mittetulundusühingud saaksid pakkumisi esitada.

Eelnõu § 9 lõikes 1 sätestatakse, et nõuded kohalduvad neile toetuse taotlejatele, kelle suhtes ei kohaldata riigihangete seaduses sätestatud nõudeid. Kaupade ja teenuste, mille hind jääb alla riigihangete piirmäära hankimise korral, juhinduvad hankijad oma hankekordadest.

Eelnõu § 9 lõikes 2 sätestatakse piir, mille puhul peab toetuse taotleja kavandatava töö või teenuse või soetatava vara hankimiseks võtma vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumust. Hinnapakkumuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama pakkujale pakkumiskutse, kus on kirjeldatud, millist tööd, teenust või vara soovitakse. Pakkumiskutsed, mis konkureerivatele ettevõtjatele esitatakse, peavad olema identsed ning pakkumiskutsete esitamine peab olema tõendatud, näiteks: pakkumiskutsele on lisatud e-kiri, millega kutse on saadetud. Saadud pakkumused peavad olema võrreldavad ja vastama pakkumiskutses kirjeldatud tööle, teenusele või kaubale. Saadud pakkumused peavad olema tõendatud, näiteks: hinnapakkumused on allkirjastatud (digitaalse või käsi allkirja), või on pakkumusele lisatud pakkumuse saamist tõendav dokument, näiteks: koopia e-kirjast, millega hinnapakkumus saadeti, või mõni muu dokument, mis tõendab pakkumuse saamist.

Kui kavandatava töö, teenuse või kauba käibemaksuta maksumus jääb alla 5000 euro, võib toetuse taotleja esitada hinnakalkulatsiooni. Hinnakalkulatsioonis tuleb selgelt tõendada, millisel teel töö, teenuse või kauba hind saadi. Tõendiks võib olla, näiteks: hinnapakkumus, e-poe väljavõte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või kaupa pakkuva ettevõtte koduleheküljelt. Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitav.

Eelnõu § 9 lõikes 3-6 sätestatakse hinnapakkumusega seotud asjaolud. Taotleja võib küsida alla kolme hinnapakkumuse, kui kolme hinnapakkumuse küsimine ei ole objektiivselt võimalik ehk puudub asjaomase töö, teenuse või vara pakkujate paljusus. Näiteks: projekti tegevuseks on osalemine messil eksponendina. Messi stendipinda on võimalik rentida ainult ühelt ettevõtelt, kes on messi korraldaja. Sellisel juhul on alla kolme pakkumuse küsimine põhjendatud. Väljavalitud hinnapakkumus ei tohi olla põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase töö, teenuse või vara eest tasutava hinnaga. Taotleja ei pea valima odavaimat hinnapakkumust, kui see on objektiivselt põhjendatud. Tingimus on, et kulu peab olema majanduslikult soodsaim, kuid odavaim hinnapakkumine ei pruugi alati tähendada, et kulu on majanduslikult kõige soodsam. Haldusmenetluse seaduse alusel on PRIA-l kaalutusõigus, kuidas määratleda, kui hinnapakkumine tundub „põhjendamatult kõrge“. Kohtulahenditega on korduvalt kinnitatud, et toetusmeetmetes ei saa hinda numbriliselt määratleda. Sellest põhimõttest lähtutakse läbivalt kõigis meetmemäärustes. Kui taotleja ei ole PRIA otsusega nõus, on võimalik jätkata vaidlust kohtus.

Taotleja ei või küsida hinnapakkumust endaga ega omavahel seotud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 tähenduses. See põhimõte kehtib vaid kolme hinnapakkumise küsimisega ostumenetluse korral. Kui ostumenetlus korraldatakse riigihangete registris (toetuse saaja ost), siis see põhimõte ei kehti ehk lubatud on tööd, teenust või vara hankida endaga või omavahel seotud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 tähenduses.

Taotleja ei või sätestatud nõuete eiramiseks jaotada osadeks kavandatavat tööd või teenust, mis on vajalik sama eesmärgi saavutamiseks ega vara, mis on funktsionaalselt koostoimiv. Taotleja võib jaotada toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara osadeks, kui

see on objektiivsetel põhjustel õigustatud, näiteks kulud, mis on tehtavad vaid messikorraldaja poolt seatud tingimusi arvestades ning vaba konkurents puudub (nt ekspositsiooni pinna rent koos kommunaalkuludega koha peal, messikorraldajaga seatud reklaamikulu), reisisiteenused, reklaamiteenused.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse ostumenetluse korraldamine elektrooniliselt riigihankeregistris (RHR), kui § 2 lõike 2 punktis 1 sätestatud toetatava tegevuse (turu-uuringud) raames tellitava töö, teenuse või soetatava vara eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 60 000 eurot või sellest suurem, olenemata sellest, et toetuse taotleja ei ole hankekohuslane riigihangete seaduse (RHS) mõistes. Turu-uuringuid tegevatele ettevõtjatele on hankekeskkond igapäevane tööriist ning konkurents on olemas. Messide ja sertifikaatidega seatud tegevuste puhul on ostumenetluse korraldamine RHRs vabatahtlik.

Kasutusjuhendid, sh riigihangete registri (RHR) kasutajajuhend toetuse saajatele, kes ei ole hankijad riigihangete seaduse (RHS) tähenduses, ja korduvad küsimused riigihangete registri kohta on kättesaadavad rahandusministeeriumi veebilehel⁷. Hanke läbiviimiseks kasutab toetuse taotleja menetlusliiki „toetuse saaja ost“ ja hankija alaliiki „toetuse saaja, kes ei ole hankija RHS-i tähenduses“. Hanke võib läbi viia ka peale PRIA otsust toetuse saamise kohta. Sellisel juhul esitab toetuse saaja toetatava tegevuse eelarve. Nõude viia ostumenetlus läbi elektroonselt riigihangete registris eesmärk on tagada avalike vahendite kasutamine konkurentsitingimustel ja ühiste ühiskondlike eesmärkide tulemuslikum toetamine. Seega on oluline lähendada omavahel nõudeid, mis kohalduvad RHS-i tähenduses hankijatele ja isikutele, kes ei ole hankijad RHS-i tähenduses, et võimalikult avatult ja läbipaistvalt läbi viia toetusega hüvitatavate kulude tegemise aluseks olevaid hankeid või oste. Analoogset ostumenetlust rakendatakse valitsuse 12. mai 2022. a määrusega nr 55 „Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ ning teistes EL liikmesriikides. Ostumenetlus riigihangete registri kaudu võib anda ligi 30% madalama tegeliku kulu. Kui ostumenetlus korraldatakse riigihangete registris, siis on lubatud tööd, teenust või vara hankida endaga või omavahel seatud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 tähenduses.

Hankijat riigihangete seaduse § 5 tähenduses eelnõuga kavandatavas toetusmeetmes ei ole.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse maksetaotluse esitamine ja nõuded maksetaotlusele.

EMKVF-i toetust makstakse toetuse saajale makseotsuse alusel ja mitte rohkem kui taotletud ning otsusega määratud summa. EMKVF-i toetuse maksmise või maksmisest keeldumise otsuse teeb PRIA. PRIA teeb EMKVF-i toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saaja kohustusi. EMKVF-i toetuse maksmisest keeldumise otsuse korral võib PRIA tunnistada taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks. EMKVF-i toetuse maksmise nõue ei ole toetuse saaja poolt loovutatav ja makstud toetus ei ole toetuse saaja arvelduskontol sundtäidetav (KTKS § 53).

Tehtud kulu tõendav dokument võib olla selle isiku väljastatud arve või arve-saatelehe koopia, kellelt taotleja tellis teenuse või töö. Näiteks reisisiteenuse puhul peetakse mõistlikuks kuluks

---

⁷ Riigihangete registri kasutusjuhendid <https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused-kinnisvara/riigihangete-register/kasutusjuhendid>

transpordivahendi turismiklassi. Transpordiettevõtja ehk reisiteenust osutava ettevõtja kinnitus võib olla ka näiteks bussi- või rongipilet, pardakaardi koopia.

Koos maksetaotlusega esitatakse lähtuvalt tegevusest asjakohane tõendus tegevuse elluviimise kohta (nt turu-uuring, pilet, pardakaardi koopia, sertifikaadi või märgise saamise etappi tõendav dokument, sertifikaat, foto, video). Turu-uuringut ei avalikustata. Piiratud ulatuses kolmanda osapoolega (PRIA) turu-uuringu tulemuse jagamine on seotud avaliku raha osakaaluga ehk toetuse määraga selles tegevuses. Toetuse määra on selgitatud seletuskirja osas eelnõu § 3 kohta.

Eelnõu § 11 lõigetes 5-6 sätestatakse, et viimase maksetaotlusega esitatakse Euroopa Liidu ja riigisiseste tulemusnäitajate tegelikud tulemused arvude või hinnanguna, mida kasutatakse toetusmeetme analüüsimisel. Ühised tulemusnäitajad tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisast I. Taotlusega esitatav ühine tulemusnäitaja on toetatavast edendus- ja teavitustegevusest kasusaavate isikute (inglise keeles *entities* on nii eraisik, FIE kui äriühing) arv, keda tegevuse elluviimine realselt mõjutab. Näiteks organiseerib mittetulundusühing, kes esindab valdkonna ettevõtjaid, ühise ekspositsiooni messil osalemiseks ning taotleb selleks toetust. Kasusaajateks on sellisel juhul ekspositsioonis osalevad ettevõtjad, kellel on aktiivne võimalus edendada oma äritegevust, hoida ja luua ärikontakte. Ärikontakt on igasugune kontakt või suhtlus, mis toimub ärisuhte või tehingu loomise, arendamise, säilitamise, teenindamise või muul viisil edendamise kontekstis. Andmeid toetusmeetme analüüsimiseks antakse ka toetuse taotlemise etapis prognoosina. Täpsemalt on seda selgitatud seletuskirja osas eelnõu § 7 kohta.

Turu-uuringu korral märgitav uuringu tulemuse mõju ettevõtja edasistele tegevustele riigisisese tulemusnäitajana aitab analüüsida, kas ja milliseid järgmisi tegevusi tehtud investeering esile kutsus või kutsub.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse toetuse maksmise tingimused ja kord. PRIA kontrollib vastuvõetud maksetaotluses ja kulusid tõendavates dokumentides esitatud andmete õigsust ning ellu viidud toetatava tegevuse vastavust toetuse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustele, taotluses toodud kavatsusele, Euroopa Liidu asjakohastele õigusaktidele, kalandusturu korraldamise seadusele ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele.

PRIA teeb EMKVF-i toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saaja kohustusi (KTKS § 53 lg 3).

EMKVF-i toetuse taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest: 1) toetuse taotleja, taotlus või kavandatav tegevus ei vasta nõuetele, mis on taotlejale, taotlusele või toetatavale tegevusele esitatud; 2) toetuse taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealset kontrollimist; 3) taotluses või taotluse menetlemise käigus on teadlikult esitatud valeandmeid, mille alusel otsustatakse toetuse andmine või selle suurus; 4) nõuetekohast taotlust ei ole võimalik rahuldada käesoleva paragrahvi lõike 2, 3, 4 või 5 kohaselt (KTKS § 45 lg 6).

Toetus makstakse üksnes abikõlblike kulude hüvitamiseks ning tingimusel, et toetuse saaja on järginud toetatava tegevuse elluviimisel kõiki nõudeid. Kaalutusõigus selle otsuse tegemisel puudub. PRIA teeb toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel toetuse maksmise või maksmisest keeldumise otsuse 25 tööpäeva jooksul §-s 11 nimetatud nõuetekohaste

dokumentide saamisest arvates. PRIA teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse 25 tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest. Toetuse maksmisest keeldumise otsuse korral tunnistab PRIA taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks (KTKS § 53 lg 4).

Kontrollimisele kulub aega erinevalt, sõltuvalt sellest, kas saab piirduda dokumentide kontrolliga või tuleb käia ka kohapeal, 5-25 tööpäeva. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060 artikkel 74 lõige 1 punkt b sätestab, et 80 päeva jooksul pärast maksetaotluse esitamist peab makse olema laekunud taotleja arvele, juhul kui kõik on nõuetekohane. Kui toetuse maksmise otsus on tehtud, toimub toetuse maksmise otsusest teatamine taotlejale ning makse toetuse saaja arveldusarvele pea-aegu automaatselt 1-2 tööpäeva jooksul. Mida kiiremini esitatakse korrektsed andmed ja dokumendid toetuse maksmiseks, seda kiiremini teeb PRIA otsuse ja maksab toetuse välja.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse toetuse saaja kohustused, mida tuleb järgida tegevuse elluviimise järgselt viis aastat või kuni viimase toetusosa maksmiseni. Toetuse saaja käesoleva määruse tähenduses on toetuse taotleja, kelle toetuse taotlus on rahuldatud. Toetuse saaja kohustus on tegevuse projekti kõik etapid ellu viia selle ajavahemiku jooksul, mis ta on taotluses teada andnud ning mille põhjal on tehtud toetuse määramise otsus. Ettenägematute asjaolude ilmnemisel, mis takistavad tegevuse projekti elluviimist kokkulepitud ajavahemiku jooksul, saab sellest PRIA-le teada anda ning tegevuse projekti elluviimise aega on võimalik pikendada kuni kaks aastat esimese toetuse määramise otsuse tegemisest arvates. EMKVF perioodi lõpu lähenedes võib tekkida olukord, kus kahte aastat kasutamiseks enam ei jää, siis peab tegevus olema ellu viidud mitte hiljem kui 31. detsember 2029.a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1060 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1139. Eelnõuga kehtestatakse toetuse põhimõtted kooskõlastatakse EL Komisjoni ja EMKVF seirekomisjoni liikmetega. Eelnõuga ei võeta üle Euroopa Liidu õigust, ei rakendata Euroopa Liidu direktiivi ega kehtestata uusi kohustusi Eesti elanikele. Eelnõuga luuakse tingimused toetuse saamiseks Euroopa Liidu ühise kalanduspoliitika ellu viimiseks. Toetuse taotlemine on vabatahtlik.

4. Määruse mõjud

Määrusel on oluline sotsiaalne ja majanduslik mõju ning mõju regionaalarengule ja riigi (toidu)julgeolekule kohaliku toiduga varustatuse jätkumise tagamise kaudu. Mõju riigiasutuste töökorraldusele on keskmine. Määrusel puudub oluline mõju riigi välissuhetele, kohaliku omavalitsuse korraldusele ning elu- ja looduskeskkonnale.

Määruse sihtrühm ja otsesed kasusaajad on:

1) füüsilisest isikust ettevõtja, äriühing või kalandusturu korraldamise seaduse kohaselt tunnustatud kalapüügi- või vesiviljelussektori tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit, kelle põhitegevusala või põhikirjaline eesmärk on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 I lisas nimetatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega;

2) mittetulundusühing, kelle liikmed on punktis 1 nimetatud valdkonda esindavad ettevõtjad ja valdkondlikud erialaliidud ning kelle põhikirjaline eesmärk on seotud Euroopa Parlamendi ja

nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 I lisas nimetatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamise edendamiseks.

Kala käitlemise tegevusloaga ettevõtjaid on Põllumajandus- ja Toiduameti riiklikus toidu ja sööda käitlejate registris 2023. aasta 28. aprilli seisuga 107 ettevõtjat 112 tegevusloaga tegevuskohas. Ettevõtetest ~50% on mikroettevõtted, kus on alla 10 töötaja. Suuri, üle 250 töötajaga ettevõtteid otseselt ei ole, küll aga on paar ettevõtet, keda võib suureks lugeda ettevõtete gruppi kuulumise kaudu. Suured ettevõtjad määruse sihtrühma ei kuulu. Osad kala käitlevad ettevõtjad on ka vesiviljelejad ehk kasvatavad kalu või vähke. Merevetikaid töötlevad lisaaine saamiseks üksikud ettevõtjad. Kalakasvatajaid, kes kala käitlemisega ei tegele, on lisaks 13 ettevõtjat ja vähikasvatajaid 21 ettevõtjat. Seega on sihtgrupp kokku ligi 142 ettevõtjat, kes on väga erinevad nii suuruse, tegevussuundade, mahtude kui ekspordivõimekuse poolest. Kalapüügi- ja vesiviljelusega tegelevaid tunnustatud tootjaorganisatsioone on viis, lisaks üks tootjaorganisatsioonide liit.

Seni on sihtgrupi ettevõtjate hulgast suurema ekspordipotentsiaaliga olnud ligi 20 ettevõtjat. Aastas osaletakse ligi kümnel messil, nii Eestis, EL-is, kui EL-i välistes riikides. Saadud on MSC sertifikaate nii tootmisele kui kalavarudele (ahven, koha, räim). EMKF-ist kasutati turu-uuringu suuna toetust üksikutel teemadel, mis pakuvad huvi mitmele ettevõtjale, enamik uuringuid valmis teiste EMKF meetmete toel⁸.

EMKVF-i teine eesmärk neljast on, et kalapüük ja vesiviljelus ning kala töötlemine ja turustamine on muutuvates oludes majanduslikult konkurentsivõimelised, tagavad toiduga kindlustatuse ning on samal ajal säästvad ja arvestavad keskkonnaga. EMKVF-ist antavad toetused aitavad saavutada EL-i üleseid keskkonna- ja kliimamuutuste leevendamise ning nendega kohanemise eesmärke.

Mõju majandusele. Eesti toorainega isevarustatuse tase on kalapüügitoodete puhul sõltuvalt aastast kolm-neli korda suurem, kui me ise suudame ära tarbida, ning seepärast suur osa toodangust eksporditakse. Globaalne turg on kriisides ebastabiilsem. Eesti kalatöötajate toodangu vastu on huvi maailmas üsna suur ning viimastel aastatel on meie ettevõtjate toodang jõudnud rohkem kui 50 riiki. Laiast ekspordigeograafiast hoolimata müüakse põhiosa toodangust üksikutele ekspordipartneritele, näiteks Rootsile ja Soomele, kuid samuti toimib turg sõjast räsitud Ukrainaga.

2022. aastal⁹ oli Eestis toodetud või töödeldud põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport hinnanguliselt 1,5 miljardit eurot, mis võrreldes 2021. aastaga suurenes 38%. Ekspordikäibest kolmandatesse riikidesse moodustas kala ja vähid 14%. Eesti päritolu kala, vähilaadseid ja veeselgrootuid eksporditi 115 miljoni euro väärtuses, mis on 8% kogu Eesti päritolu toidukaupade ekspordist, lisaks arvestataval hulgal tooteid kalast ja vähilaadsetest. Imporditud kalad, vähilaadsed ja veeselgrootud, peamiselt Norrast, moodustasid imporditud toidukaupade hulgast 7% väärtusega 155 miljonit eurot, lisaks arvestataval hulgal tooteid kalast ja

---

⁸ Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut, Kalanduse Teabekeskus, <https://www.kalateave.ee/et/materjalid/uurimused-ja-uuringud> , <https://www.kalateave.ee/et/materjalid/emis-emkfi-rahastusel-valminud-uuringud> ;

⁹ Põllumajandussaaduste ja toidukaupade väliskaubandus, [Põllumajanduse, kalanduse, maaelu ja toiduainetööstuse \(PÕKAT\) ülevaade 2022 \(2023\) | 2.54 MB | pdf](#)

vähilaadsetest. Impordis sisaldub ka taasväljaveetav (re-eksport) kaup ning taassissevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit.

Tabel 1. Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport 2022 vs 2021, mln € – 15 peamist väljaveoartiklit

Kaubaartikkel	2021 mln €	2022 mln €	väärtuse muutus %	koguse muutus %	kaubagrupi osakaal ekspordikäibes 2022 %
Külmutatud kala, v.a kalafileed	33,0	39,9	21,0	-1,8	2,7
Vähid	28,7	39,0	35,8	4,2	2,6
Kalatooted ja -konservid, kaaviar	23,8	26,9	13,0	-12,2	1,8

Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Statistikaamet

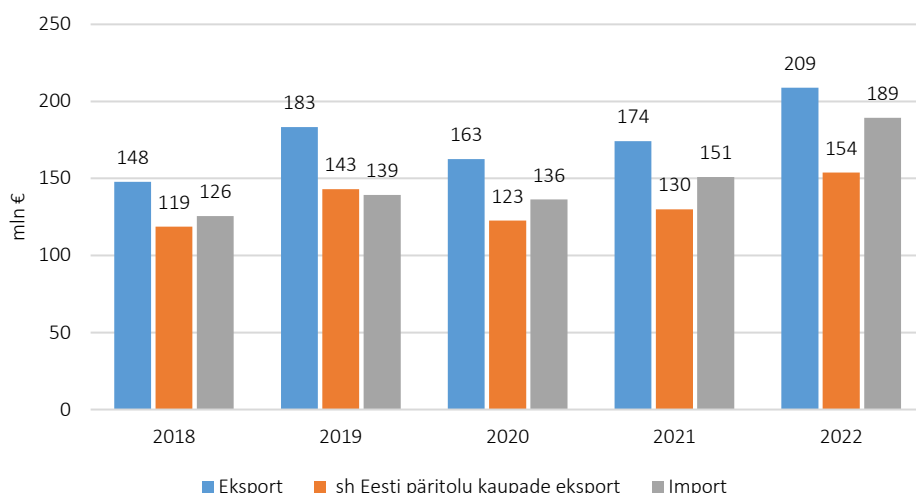
Tabel 2. Põllumajandussaaduste ja toidukaupade import 2022 vs 2021, mln € – 15 peamist sisseveoartiklit (impordis sisaldub ka taasväljaveetav (reeksport) kaup ning taassissevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit)

Kaubaartikkel	2021 mln €	2022 mln €	väärtuse muutus %	koguse muutus %	kaubagrupi osakaal ekspordikäibes 2022 %
Kalafileed ja muu kalaliha (k.a kalahakkliha)	35,7	42,2	18,2	-6,6	2,0

Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Statistikaamet

Kala- ja kalatooteid¹⁰ eksporditi Eestist 2022. aastal 209 mln euro eest (koos re-eksportiga), 2021. aastaga võrreldes kasvas eksport 35 mln euro võrra (+20%). Eesti päritolu kaupade osatähtsus jäi samaks ja moodustas ~75% ekspordist. Kalatööstus on orienteeritud ekspordile ja sihtriike oli kokku 56.

¹⁰Kala, vähilised, molluskid jt mereannid ning neist valmistatud tooted liigitatakse väliskaubanduses toodete klassifitseerimisel kombineeritud nomenklatuuri (KN) koodide 0301-0308 ja 1604 ning 1605 alla

Joonis 1. Kala ja kalatoodete eksport, sh Eesti päritolu eksport ja import rahalises väärtuses aastatel 2018-2022

Allikas: Statistikaamet

Eestis toodetud või töödeldud kala ja kalatoodete ekspordikäive oli 154 mln eurot, moodustades 10% Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordikäibest. Aastases võrdluses kasvas käive 18%. Ekspordikäibest moodustab suurima osa külmutatud kala (26%), vähilaadsed (25%) ning kalatooted ja –konservid (18%). Kalasektori olulisemad sihtriigid olid Rootsi (11% ekspordikäibest), Ukraina (10%), Hiina (9%) ja Soome (7%). Rootsi, Soome, Norra, Läti, Ukraina, Šveits, Island ja Hiina on läbi aastate kalasektori kõige püsivamad ekspordipartnerid.

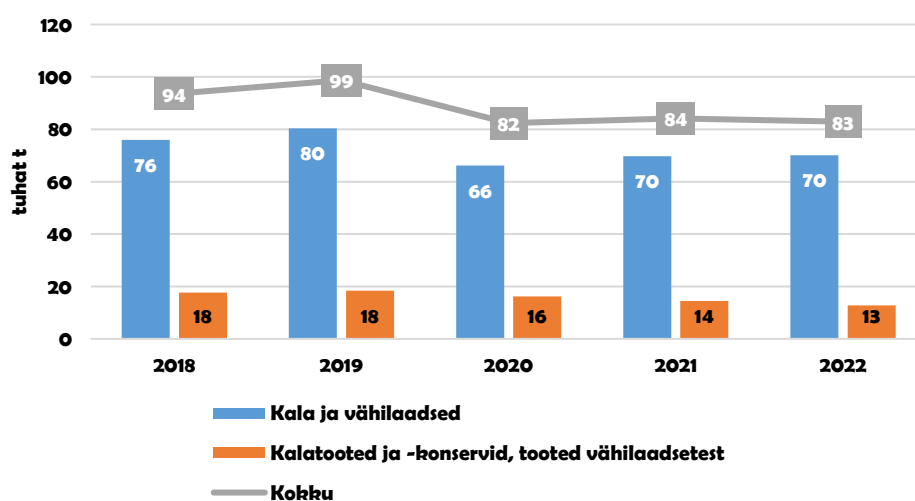
Tabel 1. Eesti päritolu kala ja kalatoodete eksport tootegruppide lõikes aastal 2022

Kaubaartikkel	2021 mln €	2022 mln €	2022/21 väärtuse muutus (%)	2022/21 koguse muutus (%)	peamised 2022, % sihtriigid kaubagrupi ekspordikäibest
Eluskalad	1,1	0,0	-100,0	-100,0	-
Värske või jahutatud kala	1,3	0,9	-33,3	-23,0	Läti 60%; Rootsi 16%, Taani 12%; Saksamaa 3%
Külmutatud kala	33,0	39,9	21,0	-1,8	Ukraina 36%; Portugal 16%; Valgevene 13%
Kalafileed ja muu kalaliha	21,8	24,5	12,5	75,5	Šveits 25%; Hispaania 19%; Soome 12%; Prantsusmaa 6%, Valgevene 6%
Kuivatatud, soolatud, suitsukala	6,9	6,7	-3,6	-21,1	Soome 44%; Belgia 15%; Taani 10%, Saksamaa 8%
Vähilised	28,7	39,0	35,8	4,2	Hiina 43%, Island 25%, Rootsi 14%, Taani 6%
Limused ja molluskid	0,06	0,05	-19,03	-44,2	Moldova 78%, Ukraina 22%

Tooted ja konservid kalast	23,8	26,9	13,0	-12,2	Soome 22%; Ukraina 14%; Leedu 13%; Läti 12%
Tooted vähilistest	13,2	15,9	20,3	2,1	Rootsi 77%; Norra 14%; Soome 5%; Serbia 2%
Kala ja kalatooted kokku	129,9	153,8	18,4	-1,5	

Allikas: Statistikaamet

Kala ekspordikogus jäi samale tasemele võrreldes 2021. aastaga. Kalatoodete ja –konservide ekspordimaht vähenes 11%. Kaubagruppide lõikes vaadatuna eksporditi koguseliselt enim külmutatud kala (53 800 t), kalatooteid ja- konserve (11 800 t), vähilisi (9800 t) ja kalafileed (4200 t).

Joonis 2. Eesti päritolu kala ja kalatoodete koguseline eksport aastatel 2018-2022 (tuhat t)

Allikas: Statistikaamet

2022. aastal imporditi kala- ja kalatooteid 63 500 tonni 189 mln euro väärtuses. 2021. aastaga võrreldes vähenes import 2200 tonni võrra (-3%), impordiväärtus kasvas 38 mln euro võrra (+26%). Peamised päritoluriigid olid Soome, Norra, Leedu ja Läti. Koguseliselt imporditakse enim värsket või jahutatud kala (49%), külmutatud kala (19%) ja kalafileesid (14%).

Tabel 2. Peamised ekspordi- ja impordiriigid koguse järgi aastal 2021

Eesti päritolu eksport	tonnides	Import (päritoluriik)	tonnides
Ukraina	33 940	Soome	24 518
Valgevene	6 773	Norra	10 197
Läti	6 434	Leedu	8 787
Leedu	4 811	Läti	2 991
Island	4 007	Venemaa	1 283
Hiiina	3 876	Vietnam	1 235
Poola	3 429	Fääri saared	1 116
Portugal	2 783	Taani	1 010

Soome	2 337	Ameerika Ühendriigid	892
Rootsi	2 294	Poola	781
Moldova	1 896	Albaania	719
Norra	1 329	Euroopa Ühendus	693
Serbia	1 093	Kanada	665
Taani	892	Peruu	664
Ameerika Ühendriigid	747	Hiina	576

Allikas: Statistikaamet

Ekspordile fokuseeritud ettevõtjatel aitab turu-uuring paremini mõista turul toimuvaid protsesse ja sihturgude tarbijate ootuste nüansse, leida uusi võimalusi oma toodetele.

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetel (VKE) on Eesti majanduses suur roll. Enamus Eestis tegutsevatest ettevõtetest ongi VKE-d. Suurettevõtteid on Eestis vähe. Eestis on VKE-de suhtarv suurem kui EL-is keskmiselt. Eestis tegutseb toiduainetööstuse valdkonnas üle 800 ettevõtte, millest ~75% moodustavad alla 10 töötajaga mikroettevõtted. Kalapüügi- ja vesiviljelusvaldkonnas on ligi 50% ettevõtetest mikroettevõtted, kus on alla 10 töötaja.

Taotleja ega PRIA halduskoormus seoses toetuse taotluse jt seotud dokumentide esitamise ja menetlemisega võrreldes EMKF perioodiga oluliselt ei muutu. Taotluse, maksetaotluse jt dokumentide esitamine ja menetlemine elektrooniliselt jätkub. Samuti jätkub andmete kogumine, mis aitavad EMKVF rakenduskava tulemusi hinnata. Lisanduvad mõned riigisiseseid seire- ja tulemusnäitajad, mille kohta palutakse taotlejalt teavet, et täpsemalt analüüsida toetusmeetme tulemuslikkust. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi halduskoormus veidi väheneb, sest loobutakse toetuse kasutamise kavasse nimetamise etapist.

Mõju looduskeskkonnale. Globaalne kalatarbimise kasv on ajendanud tootjaid üha paremini tarbijate eelistustega kohanema ja neile varakult reageerima. Põlvkondade teadlikkus keskkonnahoiust on tõusutrendis ning iga ostuga soovitakse ümbritsevat keskkonda võimalikult vähe halvasti mõjutada. Tarbija on hakanud järjest enam tundma huvi selle vastu, kuidas kaubanduses olev toode on temani jõudnud ning millist keskkonnajalajälge see omab. Üha sagedamini leiab lõpptarbija ostukorvist toote, millel on rääkida oma lugu. Tarbijad soovivad üha enam osta keskkonnasäästlikumaid tooteid. Ettevõtjad leiavad järjest enam võimalusi vähendada toidukadu tootmisel ja töötlemisel ning tarbida sisendressursse säästlikult ja tõhusamalt.

Toetusmeede aitab kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatel ettevõtjatel paremini mõista ning kohaneda erinevate tarbijate vajaduste ja nõudmistega. Selleks võimaldame neil osaleda messidel, tellida turu-uuringuid ning taotleda oma toodetele nende kestlikkust ja kvaliteeti näitavaid sertifikaate ja märgiseid. Sellega suureneb võimalus, et tarbijad saavad kalapüügi- ja vesiviljelustoodeteid ostes teha võimalikult tervisliku ja kestliku valiku.

Roheüleminek pakub võimalusi ärieduks, vajadusel tuleb olla valmis oma ärimudelit muutma. Näiteks võib sertifikaatide ja märgiste saavutamise ja hoidmise protsess vajada ettevõttes senisest suuremat või isegi rahvusvahelist meeskonda, kes erinevate sertifikaatide saamiseks vajalikku infot koordineerib. Häid praktikaid võib leida Eesti toidutööstuse teistest

valdkondadest, näiteks piimatööstus Epiim¹¹. 24% Eesti elanikest ostab sageli öko-, mahe- või ausa kaubanduse märgisega toidukaupu.¹² Toidutööstustele, mille hulka kuulub ka kalatööstus, on ekspertide poolt soovitatud rakendada tootemärgistusi, mis annavad tarbijale infot tootmise keskkonna-, elurikkuse ning kohaliku sotsiaal-majandusliku mõju kohta¹³.

Kestlikkuse ja kvaliteedisertifikaatide taotlemine nõuab ka valdkonna keskkonnamõjudega tegelemist ja omab seeläbi kaudset soodsat mõju. Sertifikaatide taotlemine ja hoidmine aitab kaasa kalavarude säästlikule majandamisele. Meede võimaldab suurendada sektori tulusid. Suuremad tulud loovad ka paremaid eeldusi keskkonnasäästlike investeeringute tegemiseks ning seega omab meede kaudset positiivset mõju ka looduskeskkonnale.

Oluline mõju loodusele sh looduslikule kalavarule puudub, kuna püütakse ja töödeldakse kalaliike, mille varu on reguleeritud kvootide abil või allub muul moel rangele kontrollisüsteemile. Määrus on kooskõlas Euroopa Liidu rohelise kokkuleppe põhimõtetega.

Mõju sotsiaalsele keskkonnale. Meede omab otseselt positiivset mõju ettevõtluskeskkonnale ning seeläbi kaudset soodsat mõju ka inimeste tervisele ja varale ning teadus- ja arendustegevusele. Kalandussektori müügi- ja võimekuse edendamine omab samuti soodsat mõju kalapüügi traditsioonide säilimisele ja kaudselt aitab kaasa kliimamuutustega kohanemisele. Kõik rakenduskavaga kavandatud sekkumised aitavad kas otseselt või kaudselt kaasa sotsiaalsele kaasatusele, vaesuse vähendamisele ja majanduskasvu edendamisele maapiirkondades.

Erinevad EMKVF 2021-2027 rakenduskava meetmed ja sekkumised *toetavad Läänemere piirkonna heaolu eesmärkide saavutamist*, kuna paralleelselt keskkonnamõjude leevendamise toetamisega, aitavad meetmed tagada kalandus- ja vesiviljelussektori jätkusuutlikkust ning võimaldavad sektori kasvamist. Erinevad EMKVF 2021-2027 rakenduskava meetmed ja sekkumised toetavad *toiduahela korraldamise eesmärkide saavutamist*. Erinevad EMKVF 2021-2027 rakenduskava meetmed ja sekkumised *toetavad loodusvarade tõhusama kasutamise edendamist ning vähese CO₂-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku eesmärkide saavutamist*, kuna toetatakse nii ressursitõhusust, taastuvenergiale üleminekut, kui ka muid kalandus- ja vesiviljelussektori keskkonnamõjusid vähendavaid tegevusi. Samuti on kalapüük ja sageli ka vesiviljelus väiksema CO₂-jalajäljega kui loomakasvatuse maismaal ning *kala osakaalu suurendamine toidulaual aitab kaasa antud eesmärgi saavutamisele*. EMKVF 2021-2027 rakenduskava sekkumised loovad eeldused vesiviljeluse konkurentsivõime suurendamiseks, arvestades seejuures ka keskkonnanahoiu ja ressursitõhususe tagamisega. Erinevad innovatsioonitoetused ja teadlaste ning ettevõtjate koostöö toetused, samuti kalandusuuringute toetused tagavad olulisel määral täiendava info laekumist, mis võimaldab paremini kindlaks määrata ka vesiviljeluseks sobivaid alasid ja seeläbi *toetada sinimajanduse kasvu*.¹⁴

¹¹ Maaeluministeriumi partnerite päev, 21. veebruar 2023. a (ettekannete .pdf koondfail), lk

35 <https://www.agri.ee/maaeluministeriumi-partnerite-paev-21-veebruar-2023>

¹² Keskkonnaministerium, Eesti elanikkonna keskkonnateadlikkuse uuring 2022 <https://envir.ee/kaasamine-keskkonnateadlikkus/keskkonnateadlikkus/uuringud>

¹³ <https://www.valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/rohepoliitika> [Rohepoliitika eksperdirühma raport | 2.96 MB | pdf](#), lk 34

¹⁴ Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava. KSH aruanne. OÜ Alkranel <https://www.agri.ee/euroopa-merendus-kalandus-ja-vesiviljelusfond-2021-2027#keskkonnamoju-strate>

Eesti tegutseb viis kalapüügi- ja vesiviljelussektori tootjaorganisatsiooni ning neile lisaks üks kilu- ja räimepüügiga tegelevaid tootjaorganisatsioone koondav tootjaorganisatsioonide liit. Tulundusühistute peamine eesmärk on turujõu omandamine. Eesti Kalatootjate Keskühistu tegevuse üks ilmekamaid näiteid on Paldiskisse rajatud kalajahu- ja kalaõlitehas. Tehas on võimaldanud kalapüüdjal kogu oma tootmisahela vertikaalselt integreerida ehk ühistu liikmed suudavad toorainet koos efektiivselt püüda, töödelda ja turustada. Lisaks on ühistul olemas kõik vajalik toodete ladustamiseks ning kaupa turustatakse ühtselt ja koordineeritult. Praeguses majanduslikus olukorras annab see rohkem paindlikkust, mis võimaldab ka Ukrainas toimuva sõja keerdkäikudega paremini toime tulla. See on selge märk sellest, et ühistegevus loob parimad eeldused konkurentsivõime tõusuks.

Tootjaorganisatsioonide peamine eesmärk on ka edaspidi omandada kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootmisel, töötlemisel ja turustamisel ühistegevuse kaudu üksiktegitajatega võrreldes suurem turujõud ning luua turgudel paremad läbirääkimistingimused. Eesti kalapüügi- ja vesiviljelussektori konkurentsivõime tõstmiseks soodustame ühistegevust ka tulevikus, näiteks jätkates tootmis- ja turustamiskavade toetuse andmist.

Mõju regionaalarengule ja maapiirkondadele. Statistikaameti metoodika kohaselt on maapiirkond maalise ja väikelinnalise asustusega piirkonda. Eelnõu omab positiivset mõju maapiirkonna konkurentsivõimele, sest sihtrühma ettevõtjad paiknevad üle Eesti, nii maa- kui linnapiirkonnas. Eelnõu ei mõjutab maapiirkondasid teistmoodi kui linnapiirkondi. Maapiirkonna elaniku SKP elaniku kohta eurodes võib suureneeda ning suhtelise vaesuse piir maapiirkonnas (protsent) tulla allapoole, kui üle Eesti paiknevad ettevõtjad on konkurentsivõimelised ja müügitegevuses edukad. Ettevõtted, kus tegeletakse kalapüügiga, vesiviljelustoodete tootmise või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega, paiknevad üle Eesti kõigis maakondades. Toidutootmine on riigi julgeoleku strateegiline osa.

Mõju riigiasutuste töökorraldusele on väike. Määruse rakendamise kaasnab PRIA-le mõningane lühiajaline lisakoormus toetuse taotluste vastuvõtmiseks vajaliku infotehnoloogilise lahenduse seadistamiseks, kuid see ei ületa kompetentsi piire. PRIA on valitsusasutus, mis Euroopa Liidu makseagentuurina võimaldab muu hulgas Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014–2020 toetuste andmist juba 20 aastat.

Taotlus ja maksetaotlus esitatakse PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuste keskkonna kaudu ning menetlusprotsess on kujundatud nii, et taotleja ja menetleja halduskoormus (ajakulu) on võimalikult väike.

Määrusel puudub oluline **mõju riigikaitsele ja välissuhetele, siseturvalisusele, kohaliku omavalitsuse korraldusele, elukeskkonnale, infotehnoloogia ja infoühiskonnale, haridusele, kultuurile ja spordile**. Eelnimetatud mõju ulatus, sagedus ja ebasoovitava mõju avaldumise risk on väike. Riigi välissuhted võivad mõningal määral mõjutada ekspordi sihtturgude valikut või edenemist sihtturgudel. Kaks kolmandikku kalatoodete ekspordist suundub EL välistesse riikidesse.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meedet rahastatakse rakenduskavas kirjeldatud tavapärase korra alusel, mil meetme eelarvest 70% kaetakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist ning 30% Eesti Vabariigi eelarvest. Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega tulusid riigieelarvele.

Rakendamisega seotud kulud planeeritakse tavapäraselt tulevastes riigieelarvetes, need on seotud kalanduse programmiga.

Perioodi 2021–2027 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turuarendustoetuse kogu eelarve on 3 miljonit eurot. Meetme eelarve on jaotatud kolmeks osaks vastavalt tegevustele. Eelarve jaguneb järgmiselt: turu-uuringute toetamiseks on kavandatud eelarve 100 000 eurot, sertifikaatide toetamiseks on eelarve 500 000 eurot ning 2,4 miljonit eurot on kavandatud messidel osalemise (eksponendina või külalisena) toetamiseks. Taotluste vastuvõtmine algab eeldatavasti 2024. aasta I kvartalis. Perioodi jooksul määratakse ministri käskkirjaga aastaeelarve turu-uuringute, sertifikaatide ja messide kohta igähele eraldi (KTKS § 5). Taotluste vastuvõtt toimub selle eelarveosa raames jooksvalt aasta läbi.

Meetme kohta kogutakse Euroopa Liidu ja riigi tasemel tulemusnäitajaid taotluse esitamise ja viimase maksetaotluse esitamise etapis. PRIA-l tuleb välistada kolme eri tüüpi tegevuste (turu-uuring, sertifikaat, messid) üleselt esitatava ühise Euroopa Liidu taseme tulemusnäitaja agreggerimisel kasusaava ettevõtja mitmekordset arvestamist.

Meedet ei loeta määruse (EL) 2021/1139 artikkel 10 lõike 2 kohaselt riigiabiks, sest see on suunatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise (kalapüük, vesiviljelus) ja töötlemise edendamiseks.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse väljatöötamisel on konsulteeritud töötlemisettevõtjaid esindava erialaliiduga Eesti Kalaliit, rahvusvahelistes vetes tegutsevaid kalapüügiettevõtjaid esindava erialaliiduga Eesti Kaugpüüdjate Liit, Läänemeresel tegutsevaid kalapüügiettevõtjaid esindava erialaliiduga Eesti Kalurite Liit, tootjaorganisatsioonidega Eesti Avamere Vesiviljelejate Ühistu, Eesti Kalapüügiühistu, Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu, Eesti Traalpüügi Ühistu, Peipsi Kalandusühistu ning tootjaorganisatsioonide liiduga Eesti Kalatootjate Keskühistu.

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021-2027 seirekomisjon kooskõlastas toetatava tegevuse valimise meetodika ja kriteeriumid (eelnõu paragrahvid 2, 6, 7 ja 8) ajavahemikul 30. november kuni 14. detsember 2023. a.

Määruse eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning e-posti teel arvamuse esitamiseks PRIA-le. Ministeeriumid ei ole ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, samuti ei ole taotlenud kooskõlastamise tähtaja pikendamist, mistõttu loetakse eelnõu Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks. PRIA ettepanekutele on vastatud meili teel. Eesti Kalaliidu ettepanekutega kooskõlastustabel on vormistatud seletuskirja lisana.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban
Kantsler